ਦੇਸ਼ ਰਾਜ & ਓਆਰ.ਐਸ.
ਬਨਾਮ
ਰੋਹਤਾਸ਼ ਸਿੰਘ
(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 9217 ਦਾ 2022)
ਦਸੰਬਰ 14, 2022
[ਸੂਰਜ ਕਾਂਤ ਅਤੇ ਬੇਲਾ ਐਮ. ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872: ਐਸ. 55, 74 – ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਐਕਟ - ਐਸ. 22 – ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ - ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਸਰ, ਜਿਸ ਕਾਂਟਰੈਕਟ 'ਚ ਸਮਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ – ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਦੀ ਵਾਪਸੀ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਮਾਲਕ ਸਨ, ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਾਲ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਕੀਤੇ – ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਕਰਾਰਨਾਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਾਰੀਖ ਤੇ ਅੰਜਾਮ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ – ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਵਿਕਰੀ ਵਜੋਂ ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ – ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਨੋ ਆਬਜੈਕਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਰੱਦ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਐਚ.ਐਮ.ਜੀ.ਏ. ਅਧੀਨ ਇਜਾਜ਼ਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ, ਪਰੰਤੂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾ ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਾਧੂ ਤਾਰੀਖ 'ਤੇ ਵੀ ਨਾ ਹੋਇਆ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਸਮਝਿਆ – ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਫਿਰ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ – ਲੰਬਿਤ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਅਧਿਗ੍ਰਹਿਤ ਕਰ ਲਿਆ – ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ, ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਅਸੰਭਵ ਬਣ ਗਏ ਸਨ, ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ, ਨਾਲ ਹੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਵਿਆਜ ਨਾਲ – ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ – ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਫੈਸਲਾ: ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਮਾਂ-ਬੱਧ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸ਼ਰਤ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ – ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਣਉਚਿਤ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ – ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਦਿੱਖਾਇਆ ਗਿਆ ਐਨ.ਓ.ਸੀ. ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਕਰਿਆ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ – ਐਨ.ਓ.ਸੀ. ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਖਿਲਾਫ ਗੈਰ-ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਦਲੀਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ – ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਹਿਲੀ ਥਾਂ ਤੇ ਕੋਈ ਐਨ.ਓ.ਸੀ. ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ – ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕਰਾਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਤੋਂ ਬਚ ਰਹੇ ਸਨ – ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ – ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਵੱਲੋਂ ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਾਰ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 74 ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਬਤੀ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਕਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ – ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤੌਰ ਤੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਬਜਾਏ ਇਸ ਨੂੰ ਅਸੰਭਵ ਕਰਨ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੇ – ਇਸ ਲਈ, ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ – ਹਿੰਦੂ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਸੰਰਕਸ਼ਣ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1956 – ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮਨ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1975.

[2003] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 691 ਪੈਰਾ 35 ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ : ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 921 ਦਾ 2022.

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 15.05.2019 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ

ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਏ. ਨੰਬਰ 1847 ਦੇ 2017 (ਓ&ਐਮ)।

ਸਿੱਧਾਰਥ ਮਿੱਤਲ, ਪ੍ਰਭਾਤ ਕੁਮਾਰ, ਕਿਸ਼ਿਤਿਜ ਚੌਹਾਨ, ਸਾਹਿਲ ਅਮਰਨਾਥ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਿਲਪਾ ਜੀ. ਮਿੱਤਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਲਈ ਵਕੀਲ।

ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਸੋਨਾਲੀ ਜੂਨ, ਗੌਰਵ ਭੱਟ, ਕਰੁਣਾਕਰ ਮਹਾਲਿਕ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਵਕੀਲ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਰਿਆ ਕਾਂਤ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਸੁਰਿਆ ਕਾਂਤ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 15.05.2019 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਖਿਲਾਫ ਹੈ ਜਿਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੇਟ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਬਦਲੇ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਕਰੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ। ਅਨੁਬੰਧਕ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂਤੱਥਾਤਮਕ ਪਰਿਪੇਖ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਏ. ਤੱਥ

3. ਮੂਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਇੱਕ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਜੋ 23 ਕਨਾਲ 4 ਮਰਲੇ ਦੀ ਮਾਪ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਖੇਵਟ ਨੰਬਰ 226, ਖਾਤੌਨੀ ਨੰਬਰ 225, ਰੈਕਟ ਨੰਬਰ 27, ਕਿਲਾ ਨੰਬਰ 3 ਮਿਨ (2-9), 4 ਮਿਨ (4-15), 7(8-0), 14(4-0) ਗੁੜਗਾਓਂ ਦੇ ਤਹਿਸੀਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਪਿੰਡ ਟਿਗਰਾ ਦੀ ਰਾਜਸਵ ਅਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਸੀ (ਇਸਨੂੰ 'ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਜਾਇਦਾਦ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਲਕੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ।

4. ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਜਾਇਦਾਦ ਲਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ 17.02.2004 ਨੂੰ ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ (ਇਸਨੂੰ 'ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤੇ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ)। ਪਹਿਲੇ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 4 ਨੇ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ 4/5ਵੇਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਨੁਪਾਤਿਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਨੇ ਬਾਕੀ 1/5ਵੇਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ।

ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸ਼ਰਤਾਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹਨ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਦੂਜੇ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਮਾਈਨੋਰਿਟੀ ਅਤੇ ਗਾਰਡੀਅਨਸ਼ਿਪ ਐਕਟ, 1956 ਅਧੀਨ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੱਧ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਨਾਬਾਲਗ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਵੇਚ ਸਕੇ।

5. ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਅਧੀਨ, ਵਿਕਰੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ 79,00,000/- ਰੁਪਏ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਕੁੱਲ 22,90,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਅਗਾਊ ਰਕਮ ਵਜੋਂ ਸੀ। ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੀ ਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਗਾਊ ਰਕਮ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਮਿਆਦ 'ਤੇ, ਅਰਥਾਤ 6.08.2004 (ਇਸ ਨੂੰ 'ਕਾਰਜ ਦੀ ਮਿਤੀ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਕਰਾਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੀ ਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨੋ ਆਬਜੈਕਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਸ (ਇਸ ਨੂੰ 'ਐਨ.ਓ.ਸੀ.' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਰਜ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਨ.ਓ.ਸੀ.ਜ਼ ਦੇ ਮਿਲਣ ਬਾਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਵੀ

ਕਰਨਾ ਸੀ, ਨਾਕਾਮ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਰੱਦ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

6. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਿੰਦੂ ਮਾਈਨੋਰਿਟੀ ਅਤੇ ਗਾਰਡੀਅਨਸ਼ਿਪ ਐਕਟ, 1956 ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਜ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ 10.07.2004 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਨੋਟਿਸ ਰਾਹੀਂ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੇ ਅਗਾਊ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਾਰਜ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਗੁੜਗਾਉਂ ਵਿੱਚ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ ਪਰ ਜਵਾਬੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਕਰਾਰ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਵਿਕਰੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾ ਹੋਇਆ।

7. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ 18.08.2004 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ 01.09.2004 ਨੂੰ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਕਰਾਰ ਕਰੇ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਲਲੇਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਗਾਊ ਰਕਮ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਸਮਝਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਉਹ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਆਖਰੀ ਮੌਕਾ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ।

8. ਇਹ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ 01.09.2004 ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਐਲਾਨੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ 31.08.2004 ਅਤੇ 02.09.2004 ਨੂੰ ਵੀ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ। ਜਵਾਬੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਕਰਾਰ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਅਗਾਊ ਰਕਮ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਸਮਝਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅਫ਼ੀਡੇਵਿਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

9. ਸਥਿਤੀ ਜਨਵਰੀ 2006 ਤੱਕ ਸੁਸਤ ਰਹੀ ਜਦੋਂ ਜਵਾਬੀ, ਅਸਲ ਮੁਦਾਈ ਨੇ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੁਸਾਰੀ ਰਾਹਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਲੰਬਿਤਾ ਦੌਰਾਨ, ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 12.12.2008 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਭੂਮੀ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਨਤੀਜਤਨ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ 23.11.2011 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਨਾਮ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਗ੍ਰਹਿਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਬਾਅਦ ਦੀ ਘਟਨਾ ਕਾਰਨ, ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਰਜੀ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

10. ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਅਰਜੀ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਇਹ ਮੌਕਾ ਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਇੱਛੁਕ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਾਰਤਾ ਹੀ ਉਹ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅਤੇ ਐਨ.ਓ.ਸੀ.ਜ਼ ਦੇ ਗ੍ਰਾਂਟ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਰਾਹਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਥਾਈ ਰੋਕ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਦਾ ਅਸਰ ਇਹ ਹੋਵੇ ਕਿ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੀਜੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਨਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹਨ। ਵਿਕਲਪ ਵਜੋਂ, ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅੰਦਾਜ਼ਿਤ ਭੂਮੀ ਮੁੱਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 2,29,10,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਧਨ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਨਾਲ ਲੋੜੀਂਦੀ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਖਰਚੇ ਸਮੇਤ।

11. ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਾਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਬਚਾਅ ਸੀ ਕਿ ਗਲਤੀ ਜਵਾਬੀ ਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਮਿਸਲ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੀਤੀ ਨਾ-ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਅਪੀਲਕਾਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮੌਕਾ ਲਿਆ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬੇਹੱਦ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਸੀ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਹਥਿਆਉਣ ਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੀ ਵਪਾਰਕ ਮੁੱਲ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

12. ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਬੇਮਾਨੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਾਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਨ ਐਕਟ 1975 (ਇਥੇ, 'ਐਚ.ਯੂ.ਡੀ.ਏ. ਐਕਟ') ਦੀ ਧਾਰਾ 7ਏ ਅਧੀਨ ਐਨ.ਓ.ਸੀ. ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫਿਰ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭੂਮੀ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਵੈਸੇ ਵੀ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਅਸੰਭਵ ਬਣ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾਇਤਾਜ਼ਕ ਲਾਭ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ 'ਤੇ ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ।

13. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੁਕੌਤੀ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮੁੱਖ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹਨ—ਪਹਿਲਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਐਚ.ਯੂ.ਡੀ.ਏ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7ਏ ਅਧੀਨ ਐਨ.ਓ.ਸੀ. ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਅਤੇ; ਦੂਜਾ ਕਿ 31.08.2004 ਜਾਂ 01.09.2004 ਨੂੰ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ, ਜਦੋਂ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਕਰਾਰ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸੰਦਿਗਧ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਮਿਤੀ 18.08.2004 ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਨਹੀਂ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ, ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਦੀ ਵਿਕਲਪਿਕ ਰਾਹਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਸੀ।

14. ਦੁੱਖੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ।

ਬੀ. ਦਲੀਲਾਂ

15. ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

16. ਮਿਸਟਰ ਸਿੱਧਾਰਥ ਮਿੱਤਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ, ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ - ਪਹਿਲਾਂ, ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਹ ਨੋਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੇਲ ਏਗਰੀਮੈਂਟਾਂ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 55 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਐਕਟ, 1872 (ਇਥੇ, 'ਕਾਨੂੰਨੀ ਐਕਟ') ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਾਂ ਕਰਾਰ ਦਾ ਸਾਰ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੇਲ ਏਗਰੀਮੈਂਟਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਰਜ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸਾਂ ਮਿਤੀ 18.08.2004 ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਮੁੱਦਾ ਦੁਹਰਾਇਆ। ਦੂਜਾ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਾਰਜ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਐਚ.ਯੂ.ਡੀ.ਏ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7ਏ ਅਧੀਨ ਐਨ.ਓ.ਸੀ. ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਰਜ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ' ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 02.06.2008 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਤੀਜਾ, ਵਿਕਰੀ ਕਰਾਰਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਐਨ.ਓ.ਸੀ.ਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਰ ਕਿ ਐਨ.ਓ.ਸੀ.ਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਸਨ ਐਚ.ਯੂ.ਡੀ.ਏ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7ਏ ਅਧੀਨ ਐਨ.ਓ.ਸੀ.ਜ਼ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਜਵਾਬਦੇਹ 'ਤੇ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ।

17. ਮਿਸਟਰ ਮਿੱਤਲ ਵੱਲੋਂ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਤਰਕਾਂ ਦਾ ਸੰਯੁਕਤ ਸਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਅਨੁਬੰਧਿਤ ਦਾਇਤਵਾਂ ਦੀ ਨਾ-ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਤਾ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ, ਜੋ ਕਿ ਸਤੀਸ਼ ਬਤਰਾ ਬਨਾਮ ਸੁਧੀਰ ਰਾਵਲ ਵਿੱਚ ਸੈਟਲ ਕੀਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ।1 SUPERSCRIPT

18. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਮਿਸ ਸੋਨਾਲੀ ਕਰਵਾਸਰਾ ਜੂਨ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ, ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ - ਪਹਿਲਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਣਇੱਛੁਕ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਨੁਬੰਧਿਤ ਦਾਇਤਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਤਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਐਚ.ਯੂ.ਡੀ.ਏ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7ਏ ਅਧੀਨ ਐਨ.ਓ.ਸੀ. ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ। ਉਸ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਨੂੰ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਜਾਂ ਐਨ.ਓ.ਸੀ.ਜ਼ ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹ ਇਕਤਰਫਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਅਨੁਬੰਧਿਤ ਦਾਇਤਵ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਐਚ.ਯੂ.ਡੀ.ਏ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7ਏ ਅਧੀਨ ਐਨ.ਓ.ਸੀ. ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸਿਰਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ, ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਵਾਬਦੇਹ 'ਤੇ ਲਾਏ ਗਏ ਦਾਇਤਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ। ਉਸ ਨੇ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸੰਦਿਗਧ ਹਾਜ਼ਰੀ ਅਤੇ 18.08.2004 ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਨਾ-ਅਸਰ ਬਾਰੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਨਾ-ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਦੂਜੇ, ਉਸ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ, ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਨ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਰੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਦੀ ਵਿਆਜ ਨਾਲ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਫਤਹ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਬਲਕਿਸ਼ਨ ਦਾਸ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੈਟਲ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਇਹ 'ਸਜ਼ਾਵਾਰ' ਸੁਰਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। ਤੀਜੇ, ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ, ਜਿਸ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦਿੱਤੀ, ਇੱਕ-ਪਾਸੇ ਸੁਣੀ ਗਈ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਅਧਿਗ੍ਰਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ 8 ਮਰਲੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 23.11.2011 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਪਲਬਧ ਰੈਵੇਨਿਊ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਅਜੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਤੱਥ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਣ 'ਤੇ, ਉਸ ਨੇ ਸਿਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਖਿਲਾਫ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. (ਸੀ) ਨੰਬਰ 11901 ਦੀ 2022 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਪਰ ਇਹ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਅਧੀਨ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਪ੍ਰੋਚ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

19. ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਓਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਾਂਗੇ।

ਸੀ.1 ਕੀ ਸਮਾਂ ਅਨੁਬੰਧ ਦਾ ਸਾਰ ਸੀ?

20. ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੇ ਵਿਵਾਦ ਦੌਰਾਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਸਮਾਂ-ਬੱਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਨੁਬੰਧ ਦਾ ਸਾਰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਪੱਖ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸਹਿਮਤ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਇਆ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਰਦਾਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਬਚਾਅ ਸੀ।

21. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਹੁਣ ਅਨੁਬੰਧ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 55 ਦਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਅਨੁਬੰਧਕ ਦਾਇਤਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਪਰਿਣਾਮਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ –

55. ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਪੂਰਤੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਸਰ, ਜਿਸ ਅਨੁਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਅਨੁਬੰਧ ਦਾ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਕਿਸੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਿਆਂ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਤਾਂ ਅਨੁਬੰਧ, ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜਿੰਨਾ

ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਵਾਅਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਵਿਕਲਪ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਯੋਗ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਸਮਾਂ ਅਨੁਬੰਧ ਦਾ ਸਾਰ ਹੋਵੇ।

ਜਦੋਂ ਸਮਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਅਸਰ।—ਜੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸਮਾਂ ਅਨੁਬੰਧ ਦਾ ਸਾਰ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਅਨੁਬੰਧ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ; ਪਰ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਅਸਫਲਤਾ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤਹਿ ਸਮੇਂ ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ
ਜੋ ਸਹਿਮਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ।—ਜੇਕਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ
ਸਮਝੌਤਾ ਇਸ ਕਾਰਨ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਪਣਾ
ਵਾਅਦਾ ਸਹਿਮਤ ਸਮੇਂ ਤੇ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ,
ਵਾਅਦਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਅਜਿਹੇ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ,
ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ, ਵਾਅਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ
ਜੋ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਸਹਿਮਤ ਸਮੇਂ ਤੇ ਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹ
ਵਾਅਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਨਾ ਦੇਵੇ।

22. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਮੇਂ-ਬੱਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਸ਼ਰਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਲਗਾਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਵਿਕਰੀ ਦਾਨਾਮਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 'ਤੇ ਅੰਜਾਮ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਗਾਊ ਰਾਸ਼ੀ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਭਾਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸਾਂ ਵਿੱਚ 18.08.2004 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਦਾਨਾਮਾ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਮੌਕਾ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਮੇਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਸ਼ਰਤ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੁੜ ਦੋਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ,
ਕੋਈ ਵੀ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਸੰਚਾਰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਵਾਅਦਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਮੇਂ-ਬੱਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

“36. ਉਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਦੀ ਮੌਲਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇੱਕ ਐਸੇ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਸਥਿਰ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਆਇਆ (ਮਕੈਨਿਕਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਭਾਵੇਂ ਜਦੋਂ ਮੁੱਲ ਸਥਿਰ ਨਾ ਰਹੇ)।

ਨਤੀਜਤਨ, ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਕ ਉਚਿਤ ਸਮਾਂ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਮਾਨਤਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾਲ ਵਿਕਰੀਦਾਰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਧ ਦੌਰਾਨ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮੁਦਰਾਸਫ਼ੀਤੀ ਸੀ। ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਤੀਜੀ ਤਿਮਾਹੀ ਨੇ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੌਲੀ ਪਰ ਲਗਾਤਾਰ ਵਾਧਾ ਦੇਖਿਆ। ਪਰ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਆਖਰੀ ਤਿਮਾਹੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਚਾਨਕ ਬਦਲਾਅ ਆਇਆ। ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਮੁਦਰਾਸਫ਼ੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਚਲ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਛਾਲਾਂ ਮਾਰ ਕੇ। ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤਾਂ ਹੁਣ ਸਥਿਰ ਜਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹੀਆਂ। ਅਸੀਂ 1975 ਦੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੁਪਏ ਦੀ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਦਾਲਤੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹੁਣ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਚਲ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ ਵਾਧੇ ਦਾ ਵੀ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕੋਈ ਅਤਿਸ਼ਯੋਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ, 1975 ਤੋਂ 1980 ਦੇ ਆਸਪਾਸ, ਇੱਕ ਲੱਖ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵਿੱਚ ਮੁੱਲ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਹੁਣ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਲਾਗਤ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

(i) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕੁਝ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਜਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਸਮਾਂ/ਮਿਆਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਾਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ/ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(ii) ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਸਖਤੀ ਅਤੇ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨਗੀਆਂ ਕਿ ਖਰੀਦਦਾਰ "ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਇੱਛੁਕ" ਸੀ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਕਰਾਰ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ।

(iii) ਹਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਨੀਤੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੇਵਲ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਸੀਮਾਂਤ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ "ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ" ਪ੍ਰਗਟਾਉਣਗੀਆਂ ਜੋ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਕਿ ਸੀਮਾਂਤ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੁਝਾਉਂਦੀ ਕਿ ਖਰੀਦਦਾਰ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਸਾਲ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਡੀਕ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਨੀਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ ਖਾਸ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਜਿਥੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਨੀਤੀ ਦੇਣ ਨਾਲ ਇਕੁਇਟੀ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਫਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

24. ਇਸ ਲਈ ਦੋਹਰੇ ਤੱਥਾਕਥਿਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਨਸ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਸਮਾਂ ਨੂੰ ਕਰਾਰ ਦਾ ਸਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਣਉਚਿਤ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਨੀਤੀ ਦੀ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਖੋਜ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ।

\C.2 ਕੀ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਕਰਤਵਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਤੋਂ ਬਚ ਰਹੇ ਸਨ?

25. ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਐਚ.ਯੂ.ਡੀ.ਏ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7ਏ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਐਨ.ਓ.ਸੀ. ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਕਿ ਉਹ ਗੈਰ-ਸਹਿਯੋਗੀ ਸਨ ਅਤੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਕਰਤਵਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਤੋਂ ਬਚ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੋੜੀਂਦੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਜਾਂ ਐਨ.ਓ.ਸੀ.ਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਪ੍ਰੋਫਾਰਮੇ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਦਿੱਤੇ। ਇਹ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਦਾਇਤਵ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ —

"8. ਜੇ ਦੂਜਾ ਪਾਰਟੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਐਨ.ਓ.ਸੀ. ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਐਨ.ਓ.ਸੀ. ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਏ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵਹਿਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਸਾਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਲੋੜੀਂਦਾ ਐਨ.ਓ.ਸੀ. ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਧ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ

ਐਨ.ਓ.ਸੀ.ਜ਼ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸੀ ਜੋ ਉਹ ਇਕਤਰਫਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਚੂੰਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਇਹ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਐਨ.ਓ.ਸੀ. ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਨੂੰ ਐਨ.ਓ.ਸੀ. ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਗੈਰ-ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮਾਨ ਕੇ ਵੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਐਨ.ਓ.ਸੀ. ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਾਰੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਐਚ.ਯੂ.ਡੀ.ਏ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7ਏ ਅਧੀਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਐਨ.ਓ.ਸੀ. ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਜਾਇਦਾਦ ਕਾਰਜ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 02.06.2008 ਦੀ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਦੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਅਧੀਨ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ।

$7_{\text{SUPERSCRIPT}}$ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਅਧੀਨ, 'ਪਹਿਲਾ ਪਾਰਟੀ' ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ 'ਦੂਜਾ ਪਾਰਟੀ' ਮੌਜੂਦਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

28. ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਸੰਪਤੀ 'ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ' ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ HUDA ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(o) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੂਚਿਤ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪੰਜ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪਰੰਤੂ, ਇਹ ਖੜਾ ਇਸ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਟਿਕ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਤਾਰੀਖ ਤੇ, ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਸੰਪਤੀ ਮਿਉਂਸੀਪਲ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 2(o) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਸੀ।

29. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਸ ਨਿਰੀਖਣ ਵੱਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 31.08.2004 ਅਤੇ 02.09.2004 ਨੂੰ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸ਼ੱਕੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਹਲਫਨਾਮੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰਾਸ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਤੱਥਾਂ ਆਧਾਰਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਨਹੀਂ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਮੰਗਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਦੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ। ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ, ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਤਾਰੀਖ ਤੇ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸਮਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਸਾਰ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਆਪਣੇ ਠੇਕੇਦਾਰੀ ਦਾਇਤਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਟਾਲ ਰਹੇ ਸਨ।

ਸੀ.3 ਕੀ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਦਾ ਹੱਕ ਸੀ?

x-x-x- 4. ਜੇ ਦੂਜਾ ਪਾਰਟੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਤਾਰੀਖ 'ਤੇ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੋਵੇਗਾ।

31. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ 1963 ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਐਕਟ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 'ਐਸਆਰਏ ਐਕਟ') ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ - (ਅ) ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਂ ਵੰਡ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਂ (ਬ) ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਾਹਤ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ "ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਜਾਂ ਜਮਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੀ

ਵਾਪਸੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ" ਜੇਕਰ ਉਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਰਾਹਤਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਬ ਤੱਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ "ਇਸਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਗਿਆ ਨਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ"। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਹੋਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਨਾ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਵੇਕ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇ "ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ" ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਜਾਂ ਜਮਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇ। ਐਸਆਰਏ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਭਾਗ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ -

22. ਕਬਜ਼ਾ, ਵੰਡ, ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਦੀ ਵਾਪਸੀ, ਆਦਿ ਲਈ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ—

(1) ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 (5 ਦੇ 1908) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਚਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਉਚਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ—

(ਅ) ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ, ਜਾਂ ਵੰਡ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਕਬਜ਼ਾ; ਜਾਂ

(ਬ) ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਾਹਤ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਜਾਂ ਜਮਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਕ) ਜਾਂ ਧਾਰਾ (ਖ) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਦ ਤਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ ਜਦ ਤਕ ਇਸਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਨਾਲ ਮੰਗਿਆ ਨਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਜੇ ਵਾਦੀ ਨੇ ਵਾਦ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਾ ਮੰਗੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਦ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਉਪਰੋਕਤ ਪੁਨਰੁਤਪਾਦਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪੜ੍ਹਾਈ ਉੱਤੇ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਾਦੀ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਚਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਲਈ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਸਮੇਤ ਵਿਕਲਪਿਕ ਰਾਹਤ(ਾਂ) ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਵਾਦ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਾਦੀ ਨੂੰ ਵਾਦ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਨਿਆਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵੀ ਅਤੇ ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਵਿਕਲਪਿਕ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ। ਲਿਟਮਸ ਟੈਸਟ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਤਕ ਵਾਦੀ ਵਾਦ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਸੋਧ ਰਾਹੀਂ ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਨਾਲ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਧਾਰਾ ਇੱਕ ਅਨਿਵਾਰਯ ਸ਼ਰਤ ਹੈ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਮੂਲ ਵਾਦ ਵਿੱਚ ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸੋਧ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਅਰਦਾਸ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਔਖਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣਗੀਆਂ, ਭਾਵੇਂ ਐਸ.ਆਰ.ਏ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 22(2) ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਜਾਂ ਅਨਿਵਾਰਯ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ।

32. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਜਵਾਬੀ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ 'ਪੀਨਲ' ਸੁਭਾਵ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 74 ਦੁਆਰਾ ਵਰਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਫਤਹ ਚੰਦ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।8$_{\text{SUPERSCRIPT}}$ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 74 ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ -

ਫਤਹ ਚੰਦ (ਨੋਟ 2)।

74. ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕਰਾਰ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮਾਨਾ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਰਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ—

ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕਰਾਰ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕਰਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਕਰਾਰ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਅਸਲ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਘਾਟਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਕਰਾਰ ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨਾਮਜ਼ਦ ਰਕਮ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ।

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

33. ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੇਵਲ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਕਮ ਨੂੰ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਜਾਏ, ਫਤਹ ਚੰਦ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਉਹ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਕੱਢਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ -

“11. .....ਇਸ ਲਈ, ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਜਿੱਥੇ ਕਰਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਸੁਭਾਵ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਹੈ, ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਬਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਹ ਰਕਮ ਹੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਕਰਾਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਤੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ....”

x-x-x-

15. ਧਾਰਾ 74 ਕਰਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ 'ਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਵ-ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪੀੜਤ ਪਾਰਟੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਖਾਸ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ; ਇਹ ਕੇਵਲ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਰਾਰ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਪੂਰਵ-ਨਿਰਧਾਰਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਦਾਲਤ ਪੀੜਤ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਹੀ ਦੇਵੇਗੀ ਜੋ ਨਾਮਜ਼ਦ ਰਕਮ ਜਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇਸ ਸੰਯੋਗਿਕ ਹਾਲਤ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਰਟੀ ਇਕ ਮੁਦਾਈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਹੈ। “ਕਰਾਰ ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ” ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਹ ਰਕਮ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਰਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁਦਾਈ ਕਰਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਤੋਂ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਉਸ ਦਿਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਸੀ।”

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

34. ਇਸਦੇ ਵਿਪਰੀਤ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਤੀਸ਼ ਬਤਰਾ11 SUPERSCRIPT ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਅਨੁਚਛੇਦ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਦੀ ਜਬਤੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ -

“15. ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਅਗਾਊ ਰਾਸ਼ੀ ਦੀ ਜਬਤੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਜਮਾਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜ਼ਮਾਨਤ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਜਮਾਕਰਤਾ ਦੀ ਗੈਰ-ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਬਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਉਲਟ ਸਥਿਤੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਖਰੀਦਦਾਰ ਵੀ ਦੁੱਗਣੀ ਰਾਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਖਰੀਦ ਮੁੱਲ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਤਬ ਤੱਕ ਜਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਗਾਰੰਟੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਭੁਗਤਾਨ ਸਿਰਫ ਵਿਚਾਰਣਾ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਵਜੋਂ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜਬਤੀ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।”

ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ੀ ਦੀ ਜਬਤੀ ਤਦ ਉਚਿਤ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ - (ਅ) ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; (ਬੀ) ਵਿਕਰੀ ਵਿਚਾਰਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੀ ਹੈ ਅਤੇ (ਸੀ) ਇਹ ‘ਅਨੁਬੰਧ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਸੁਭਾਵ’ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ (ਡੀ) ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬੰਧਨਯੋਗ ਸਮਝੌਤਾ ਅਨੁਬੰਧ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਜਬਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

“64. .... ਧਾਰਾ 74 ਜੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਬੰਧ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਅਸਲ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਜੋਰ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ 'ਤੇ ਹੈ। ਜੇ ਅਨੁਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਵਿਚਾਰ ਵੱਖਰਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਹੀ ਮਿਲਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜੋ ਨੁਕਸਾਨ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਹਿਣ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਜੇ ਅਨੁਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਉਲੰਘਣ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਸਲ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਸੱਚਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ ਜੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਨੁਬੰਧ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾਲ ਸੰਭਵਤ: ਕੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਸਲ ਨੁਕਸਾਨ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਬੋਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਉਲੰਘਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ....”

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ

ਪੂਰਵ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਰਕਮ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ‘ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਸੇ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਰ ਸਕੈਰਲੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹੀ ‘ਪੈਨਲ’ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਭਾਰ ਉਤਾਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣਾ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੋਈ ਵੀ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਰਕਮ ਨੂੰ ‘ਅਸਲੀ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਨੁਕਸਾਨ’ ਵਜੋਂ ਮੰਨਣਾ ਜਾਵੇਗਾ।

36. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਹਰਜਾਨਾ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ

ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਜਤਾਈ ਕਿ ਪੂਰਵ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਰਕਮ ‘ਪੈਨਲ’ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਜਾਏ ਉਸ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੀ ਤਾਕਤ 'ਤੇ ਚਿੰਤਿਤ ਸੰਪਤੀ 'ਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਅਧਿਕਾਰ

ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸੀ

ਡੀ. ਨਿਸਕਰਸ਼

37. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਭੁਲਾਵੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ ਜਿਥੇ

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮ□ੱਧ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਾਰਨ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਸਮਝੌਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਬਜਾਏ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੇ।

38. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਉਚਿਤ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਬਤੀ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਸੀ ਅਨੁਬੰਧ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 74 ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਪੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ – ਪਹਿਲਾਂ ਜਬਤੀ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਜਵਾਬੀ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਅਰਨੈਸਟ ਮਨੀ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਨਤੀਜਤਨ, ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤਦਨੁਸਾਰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

39. ਅਪੀਲ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਮੇਤ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨਾਲ। ਖਰਚੇ ਦੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਅਤੇ ਅਨੁਰਾਗ ਭਾਸਕਰ
ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ।
(ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ : ਪ੍ਰਿਯਾਂਸ਼ੁ ਅਗਰਵਾਲ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate